

CROATICA CHRISTIANA PERIODICA

ČASOPIS INSTITUTA ZA CRKVENU POVIJEST
KATOLIČKOG BOGOSLOVNOG FAKULTETA U ZAGREBU

GOD. XI

ZAGREB 1987.

BR. 19

rasprave i prilozi

O PORIJEKLU HRVATSKOG DOMINIKANCA ANDRIJE JAMOMETA (1420/30—1484) ZNAMENITOG BORCA ZA REFORMU

Nada KLAIĆ, Zagreb.

Kad je I. Tomljenović 1984. pisao svoj članak *Uz 500. obljetnicu smrti hrvatskog dominikanca Andrije Jamometića (1420/30—1484)*, požalio se što spomenuti veliki buntovnik i nije »jedina gotovo zaboravljena ličnost iz hrvatske prošlosti«. Ta ga činjenica čudi utoliko više što »su sve evropske sile sa zanimanjem pratile Jamometićeve akcije, a on sâm odlučio na gotovo nerazumno smion korak i 25. ožujka 1482. sazvaio opći crkveni sabor u Baselu«. Tomljenović zatim daje čitatelju »osnovne biografske podatke« o bratu Andriji, kojih ima, kako utvrđuje, »relativno malo« te se zato slaže s prijašnjim istraživačima da »isti veo pokriva njegovo porijeklo i tragični svršetak«.

Pozivajući se na J. Schlectha¹, koji je dosad »objavio najiscrpnija povijesna istraživanja«, odbija zajedno s njim prijedlog da ga zovemo Zamometić, »jer se to ime kod Južnih Slavena ne susreće«. Zatim nastavlja: »Mnoge činjenice govore da je Andrija bio plemićkog roda, a to nas upućuje na prezime Jamometić jer se plemićki rod Jamometića susreće u Ninu (1284), Krbavi (1351) i u krajevima između Une i Save.«² Pritom se isti autor drži teksta što ga je u EJ IV napisao Ivan Kampuš. Naime Kampuš smatra također da je Andrija plemićkog roda i »da je rodom iz Hrvatske«, što mu se ne čini neobičnim ier se »u Hrvatskoj već od XII. st. spominje samo pleme *Jamometa*«. ³ Ostavimo li *netočnu Kampuševu tvrdnju* da paleografski elementi upućuju na ispravnu formu Andrijina prezimena, ostaju i kod njega tri podatka o Jamometima iz 13, 14, odnosno 15. stoljeća koje Kampuš uzima iz *Klaićeve rasprave o »hrvatskim plemenima od XII. do XVI. stoljeća*«. ⁴ Međutim, Klaićevi su podaci onome tko ne poznaje dovoljno hrvatsku prošlost od 12. do 15. stoljeća nedovoljni da bi

1 Croatica christiana periodica, god. VIII, br. 14, str. 203

2 SCHLECHT, *Andrea Zamometić*, Paderborn, 1894.

3 Nav. dj., str. 204.

4 EJ IV, str. 455 (1960).

5 Rad JAZU 130, 1897, str. 68.

na njihovoj osnovi mogao sebi predočiti kraj i društvo iz kojega je ovaj crkveni buntovnik potekao.

Zato se nedavno Jürgens *Petersohn* iz Marburga vratio na problem Andrijina imena, podrijetla i njegove nadbiskupije.⁶ I on se tuži da su osnovna pitanja Andrijina podrijetla još otvorena, a bez njih je, tvrdi s pravom, teško osvjetliti njegovu ličnost. Stoga on želi govoriti najprije o njegovu »imenu i podrijetlu« (I. *Name und Herkunft*)⁷. *Petersohn* se zapravo čudi i čini mu se neobičnim da je Andrijino podrijetlo, unatoč njegovoj dobro poznatoj službi na dvoru cara Friderika III. i njegovim vezama s papom Sikstom IV, bilo obavijeno tajnom još za njegova života. Dakako, kaže isti autor, ne treba vjerovati riječima papinskog poslanika Angela Geraldina, koji je 1482, noseći papinu osudu Andrije u Njemačku i Švicarsku, namjerno ponižavao Andriju prikazujući ga kao čovjeka za koga se uopće ne zna gdje se rodio i, što više, je li uopće kršćanin!⁸ Coletijevi podaci u djelu »*Illyricum sacrum*« nisu mogli pridonijeti rješenju toga problema jer ga on zove *Zucomakehius*,⁹ tako da je tek J. *Schlecht*, kako nas izvještava *Petersohn*, predložio ime Jamometić. *Petersohn* ipak dodaje da se od M. *Breyera* njegovo prezime pisalo Jamometić. Na kraju se pita koji je od ova dva oblika imena ispravniji. *Petersohn* naime s pravom ističe da oblik prezimena sam po sebi ne bi bio odlučan kad se ne bi upravo u doba Andrijina saziva sabora u Baselu među njegovim protivnicima upozoravalo na njegovo »primitivno« podrijetlo.

Takvom se podrijetlu, ističe *Petersohn*, protivi i jugoslavenska historiografija, koja u Jamometićima od 13. do 15. stoljeća vidi hrvatski plemićki rod. Zaveden podacima o Ivanu Jamometu, koji je prema starijoj i nekoj nekritičkoj novoj literaturi pregovarao s kraljem Kolomanom 1102. (tzv: *pacta conventa*!), *Petersohn* također prihvaća njihovu tvrdnju da su Jamometi plemići od početka 12. stoljeća. Takvim tumačenjem odbija tvrdnju *Schlecta*, koji ne nalazi Jamometiće tobože među južnoslavenskim rodovima i stvara sasvim neobičan zaključak: Jamometić je rodom iz jedne stare balkanske kneževske obitelji grčkoga ili albanskoga podrijetla!¹⁰ Poziva se zatim na bulu pape Siksta IV. od 10. siječnja 1476. u kojoj se, među ostalim, ističe da je Andrija podrijetlom iz plemenita roda (*de nobili genere procreatum*)¹¹, ali kneževski mu je naslov, upozorava *Petersohn*, dao sam papa u toj istoj buli, i zato nije riječ o nekom starom nasljednom kneštvu Jamometa. Zato se na kraju ipak odlučio Hrvatsku proglasiti zemljom iz koje je Andrija potekao, ali ovako opisuje tu Andrijinu domovinu: u kasnom srednjem vijeku Hrvatska je područje zapadno od jadranske obale (Dalmacije) kojoj leže na sjeveru Istra i Kranjska, a na jugu Bosna, dok se na sjeveroistoku stapa sa Slavonijom. I na tom su području od 1280. do 1483. bili brojni pripadnici (*zahlreiche Angehörige*) »de genere Jamomet«, i to prije svega u Ninu i Krbavi, ali također »im kroatischen Zentralgebiet sowie in der Herzogowina«!¹²

6 *Zum Personalakt eines Kirchenrebellens. Name, Herkunft und Amtssprengel des Basler Konzilsinitiators Andreas Jamometić (+ 1484)*, *Zeitschrift für historische Forschung*, Bd. 13, 1986, Heft 1, str. 1–14.

7 Nav. dj. str. 2–8.

8 Nav. dj. str. 2.

9 Nav. dj., str. 3.

10 Nav. dj., str. 1.

11 Nav. dj., str. 3.

12 Nav. dj., str. 6–7.

Tako Klaićeva kratka bilješka o Jamometima dobiva posve *novu redakciju*, treću po redu, sa zaista neobičnim opisom hrvatskih granica. Rječiti dokaz kako ni domaća ni strana historiografija ne zna izići iz Klaićeva začaranog kruga i to u prvom redu zato što se nije potrudila *sedam Klaićevih izvornih podataka* u njegovoj spomenutoj raspravi bar provjeriti i dati im novo, suvremenije tumačenje od onoga koji je mogao dati sam Klaić 1897. godine!

Na kraju Petersohn zaključuje da je posve razumljivo zašto su u Italiji u 15. stoljeću Jamometi postali Zamometi. »Zamometić ist also nichts anderes als die oberitalienische Schreibweise de Namens Jamometić im 15. Jahrhundert.«¹³

Dok mu je tako, kaže Petersohn, poslo za rukom utvrditi oblik Andrijičina obiteljskog imena, pokušaj da odredi i njegovu užu domovinu nije uspio i to, kako misli, zato što nije uspio utvrditi genealošku povezanost između različitih loza roda Jamometa.

II.

Je li zaista nemoguće utvrditi domovinu i stalešku pripadnost Andrije Jamometa?

Vratimo se najprije na toliko spominjani Klaićev opis Jamometa o kojima donosi i izvore i zaključak u svojim *Hrvatskim plemenima*.

Prije svega upada u oči da V. Klaić ne zove jedanaesto pleme *Jamometićima*, nego *Jamometima*!¹⁴ Jer oni su »de genere ili de generatione Jamometorum, de genere Jamomet«. Zatim ih opisuje ovako: »Pleme Jamometi spominje se doduše kroz tri stoljeća, ali uza sve to mu je povijest mršava. Čini se da se jezgra toga plemena nastavala u *Lučkoj županiji*, jer su *članovi toga plemena bili rot-ni suci Lučkoga stola* (1433.—1440.)¹⁵. Inače nalazimo plemenitih ljudi toga plemena u gradu Ninu (1284), zatim u župi Krbavi (1351). U drugoj polovici 15. stoljeća nalazimo pleme Jamometi i u predjelima među Unom i Savom. Od hiža plemena Jamometi poznati su jedino *Ančići*.«

No, prije nego što prijedemo na tumačenje ovoga Klaićeva opisa Jamometa, treba povesti računa o političkoj situaciji u hrvatskim zemljama pod dojmom koje Klaić piše svoja »Hrvatska plemena«. To je naime doba kad se hrvatski historičari naprežu da dokažu svojim ugarskim kolegama da hrvatske zemlje nisu podjarmljene, već prisajedinjene ugarskoj kruni i ugarskom vladaru. Bezazlena priča o *dvanaest knezova tobože od »dvanaest plemena plemića kraljevine Hrvatske«* (nobiles duodecim generacionum regni Croacie), koji su tobože pregovarali s kraljem Kolomanom 1102, mogla je odlično poslužiti kao protudokaz mađarskoj historiografiji i njezinoj tvrdnji da su hrvatske zemlje osvojene mačem. To je jedan od razloga zašto V. Klaić uzima pero u ruke da obranom tzv. *pacta conventa*, kao tobože stvarnog ugovora u 1102, stvori znanstvenu podlogu političkoj svakodnevnici. Klaić to čini utoliko lakše što je u isto vrijeme zastupnik i teorije o socijalnom dualizmu od doseljenja Hrvata, prema kojoj su se Hrvati kao plemići nametnuli Slavenima, svojim podložnicima, kao gospodari. Takva je teorija brisala iz problematike pitanja kad su članovi dvanaest plemena postali plemići, jer je *svako hrvatsko pleme od doseljenja ple-*

13 Nav. dj., str. 8.

14 Nav. dj., str. 68.

15 Potcrtala N. K.

menito! Takvo je Klaićevo stajalište razlog zašto on stavlja »jezgru« Jamometa u lučku županiju pozivajući se na podatke o njima u 15. stoljeću. Jamometi su *rotni suci lučkoga stola!* Izvanredan zaključak koji smijemo za Klaićem bez oklijevanja ponoviti, iako imamo danas posve drukčije mišljenje o postanku plemstva dvanaest plemena od njega.

Naime kritička historiografija danas i nema u pitanju postanka tzv. *pacta conventa* drugi izlaz nego odbaciti tobožnji dogovor Kolomana s predstavnicima dvanaest plemena u 1102. kao *lijepu priču*, koju su, danas to znamo, hrvatski šljivari, koji su oko 1350. *zaista nobilitirani*, sami o sebi proširili da pokažu svoju tobožnju staru plemenitost.¹⁶ Tako je ta priča postala sastavni dio *dalmatinske beletristike* u drugoj polovici 14. stoljeća, ali nikad nije prodrla — jer nije mogla zbog svoje lažnosti — u javni i stvarni život tadašnje Hrvatske. Naime, sredinom 14. stoljeća predobro se znalo tko je od *hrvatskih slobodnjaka*¹⁷ ušao u savez dvanaest plemena. Kad se dakle kritička historiografija našla pred lijepom pričom o tobožnjem Kolomanovu ugovoru s knezovima dvanaest plemena Hrvata, nije joj bilo teško odbaciti tu simpatičnu legendu i potražiti kad je savez »dvanaest plemena plemića kraljevstva Hrvatske« bio *historijska stvarnost!* I nije trebalo baš tako dugo tražiti iz vrlo jednostavnog razloga što *ugarski vladari* — a *jedino oni su mogli nobilitirati hrvatske slobodnjake!* — nisu sve do Ludovika I. Anžuvinca (1342—1382) imali gotovo nikakve vlasti u Hrvatskoj. Već Arpadovići nisu imali od dolaska na Zvonimirovo hrvatsko—dalmatinsko prijestolje ni komada zemlje u Hrvatskoj, tako da nisu mogli u njoj darivati, organizirati svoje županije ili ubirati svoje poreze. Drugim riječima, Hrvatska je za njih ostala »obećana zemlja« u kojoj su uglavnom potvrđivali časti i službe ošiljenim hrvatskim velikašima, prije svega istaknutim velikaškim porodicima, kao što su bili, na primjer, Bribirci ili Krbavski. Već prvi Anžuvinac na ugarskom prijestolju *Karlo I* (1301—1342), čija se vlast u Hrvatskoj i Dalmaciji često uopće ne priznaje, mora se pomiriti s mišlju da je u Hrvatskoj južno od Gvozda nepoželjan gost. Ondje su razvili samostalnu dinastičku vlast najprije Bribirci (do pada bana Mladina II. 1322), a zatim hrvatski velikaši koje predvode knez Nelipac i knezovi Krbavski. Situacija se za ugarskog vladara, koji je, razumije se, kao i dotad formalno kralj Hrvatske i Dalmacije, dolaskom na vlast Ludovika I. promijenila utoliko što on bez obiju hrvatskih zemalja ne može niti pomisliti na ostvarenje svojih političkih planova. Dobro je poznato da on želi spojiti pod jednom vlašću ugarsko i napuljsko kraljevstvo, pa je neposredni put do južne Italije morao imati po svojim zemljama. Prvi Ludovikov pokušaj oslobođenja Dalmacije od mletačke vlasti 1345—1346. svršava po njega tragično. Nakon poraza njegove ogromne viteške vojske ljeti 1346, Ludovik mora uvidjeti da se Dalmacija ne može na takav način osvojiti. Osim toga, u tadašnjoj su Hrvatskoj samo dva velikaša priznavala njegovu vlast, a što je još gore, ugarski kralj nema u Hrvatskoj nijednu utvrdu i nijednu županiju! Tek kad mu je 1347. pošlo za rukom zamijeniti s jednom granom Bribiraca *castrum Ostrovicu* sa *Zrinjem* u Slavoniji, mogao se napokon ponadati da je *prvi ugarski vladar* koji je došao do *svoje županije u srednjovjekovnoj Hrvatskoj!* To je bila, kako spomenusmo, lučka županija s ostrovičkom utvrdom, jedan od najplodnijih krajeva oko Vranskoga jezera. Posve razumljivo da su *hrvatski slobodnjaci* oslobodivši se vlasti Bribiraca, radosno dočekali novoga vladara i vrlo su rado pristali da postanu njegovi *kraljevski plemići*,

16 Vidi o tome opširnije u: N. KLAIĆ, *Povijest Hrvata u razvijenom srednjem vijeku*, str. 593 i d.

17 Tj. *jobagiones castri* ili neplemeniti slobodnjaci.

mali *kraljevski vitezovi* koji će za službu vladaru dobiti oslobođenje od poreza i pravo da s kraljevskim činovnikom *banom*, na *svojim saborima*, rješavaju vlastita pitanja i pomažu u vladanju svome vladaru. Tako i zato je najzad između 1347. i 1350. (prvi spomen saveza) formiran *savez plemstva dvanaest plemena kraljevine Hrvatske* u koji je ušlo *dvanaest plemena* ili, točnije, *dvanaest plemićkih općina*! Očito presretan da je napokon i na tlu srednjovjekovne Hrvatske dobio sloj sebi odanih vitezova, Ludovik je donedavnim slobodnjacima dao i *vojničke olakšice*. Naime, nije od njih zahtijevao da svi osobno idu s njim u rat, nego je, čini se, ograničio broj vojnika tako da je svaka *plemićka općina* (*genus, generacio* latinskih izvora) u slučaju rata morala poslati u kraljevsku vojsku nekoliko vitezova. Nije teško zamisliti ponos tih *malih hrvatskih vitezova*, rekli bismo šljivara, koji su za inat *hrvatskim velikašima* izmislili priču o svojoj plemenitosti koja je tobože mnogo starija od velikaških privilegija. Ako sada na Jamomete kao *jednu od tih plemićkih općina* gledamo u svjetlu novih rezultata kritičke historiografije, neće nam biti teško doći do spoznaje da: 1. *Jamometi nisu plemići* sve do sredine 14. stoljeća i 2. da njihova prastara sjedišta treba tražiti u zaleđu Zadra na području lučke županije ili ostrovičkog kastruma.

Potvrđuju li takve naše zaključke izvorni podaci o Jamometima od 13. do 15. stoljeća?

Prije svega, *prvi podatak* o knezu Ivanu, koji tobože prema tzv. *pacta conventa* pregovara s Kolomanom 1102,¹⁸ *otpada!*

Drugi podatak o njima, kako to konstatira i V. Klaić,¹⁹ potječe iz 1240.²⁰ Riječ je o parničkom sporu između opata samostana sv. Ivana u Biogradu Roberta i zadarskog patricija Andrije de Petrizo oko zemalja u Gorici nedaleko od Biograda. Međutim, valja upozoriti da ta parnica nije sačuvana u originalu, nego u kasnijem prijepisu iz 14. stoljeća.²¹ Notar nabraja, kao što i mora, svjedoke koji su bili prisutni pri raspravi i, među ostalima, upisuje imena *Pripka* i *Dobrana Jamometa* (*Pripico et Dobrano Jamometi*). Ali, značajno je da su uz spomenutu dvojicu i Petar *Rinkovik* (*Petro Rincouik*), zatim dvojica *Kačića* (*Petro de Ottra et Miren Caciki*) kao i Dobroša *Glamočanin* (*Dobroxa de Lamozanino*), nadalje Prvoš *Patrinik* (*Preuox Patrinik*), Priban *Ramljanin* (*Priban Ramlianin*) i neki drugi kojima nije označeno prezime.

U ovom se popisu svjedoka ne može predvidjeti činjenica da nijedan hrvatski svjedok *nije plemenit* (*nobilis*), kao i druga činjenica, naime, da će od svih ovih svjedoka samo *Kačići* i *Jamometi* ući kasnije u savez dvanaest plemena, a to znači da su njihova imanja na lučkom području.

Treći podatak potječe iz 1283.²² i posve je drukčijeg karaktera. Naime, kad se spomenute godine u Zadru pred zadarskim sucem pomiriteljem (*iudex arbiter*) Paškom Varikašom izmiruju rapska i ninska općina, onda je na čelu ove po-

18 T. SMIČIKLAS, *Codex diplomaticus regni CDS*, II, str. 8.

19 Nav. dj., str. 68.

20 CD IV, str. 112.

21 CD IV, str. 115–119.

22 CD VI, str. 514.

sljednje *ninski načelnik Vučeta* (Volcetam potestatem None), koji je prema jednom dokumentu iz 1321. »de genere Jamometh«²³! Izvanredan podatak koji svjedoči da su neki Jamometi ne samo preselili u grad Nin nego da su ondje zauzeli najodličnije položaje. Uz načelnika Vučeta je, kako ćemo vidjeti, i njegov rođak *Mojša*, po svoj prilici također član gradskoga vijeća. Na izmirenju u Zadru Rabljane vodi knez Marko Mihajlov. Sukob između općina koji se pretvorio u pravi mali rat izbija zbog toga što je rapski knez Marko uhvatio u krađi nekoga Ninjanina Dobrišu koga je dao objesiti. Za učvršćenje sklopljenog mira dužni su se bili zakleti dvanaestorica »bonos et nobiles viros de Arbo«, ali i »duodecim de Nona«! Notar zapisuje: »Isti sunt *cives nonenses* qui iuraverunt predicta«: najprije sudac, a odmah za njim *Mojša Hrance Jamometi* (Moyssa Chrance Jamomethi) i neki drugi Hrvati.

Prema tome, dok su *rapski* svjedoci *nobiles*, *ninski* su samo *cives*. To je zato što Nin u to vrijeme još nije po pravnom položaju izjednačen s dalmatinskim komunama. Tako smijemo zaključiti da su u drugoj polovici 13. stoljeća ninski građani pretežno Hrvati, a među njima imaju važnu ulogu dvojica Jamometa.

*Četvrti podatak o Mistihni Jamometu*²⁴ samo je šest godina mlađi od gore navedenog. Na posjedu rečenoga Mistihne u Selcima (na zadarskom teritoriju) kmet je neki Dragoslav Rumonatić, koji se zato i naziva Mistihninim podložnikom (villanus). Niti Mistihna, koji vrlo vjerojatno živi u Zadru, *nije nobilis*!

Peti podatak također potječe iz Zadra. Naime, zadarski notar Ivan Qualis upisao je među svoje imbreviature 27. veljače 1303.²⁵ oporuku Dobroslave udove Borislava Jamom(eta)²⁶, pa valja također zaključiti da je Borislav prešao u Zadar i priženio se u kuću Dobroslavinu, ali s njom nije, kako se iz oporuke razabire, imao djece. Kako je Dobroslava imala svoje troje djece, Borislavova se rodbina u oporuci uopće ne spominje. Prema tome, Jamometi se kao i drugi hrvatski slobodnjaci rado naseljavaju u dalmatinskim gradovima koji su im pružali mnogo pogodnije uvjete života od onih koje su imali na hrvatskom selu.

Šesto. Prvo vrlo jasno svjedočanstvo da Jamometi zaista sjede u Luci jest jedna darovnica iz 1312.²⁷ *bana Mladina* i njegove braće omiškom kaštelanu Petru Bogdanovom, koji je Bribirce zadužio svojom službom. Zato Pavlovi sinovi nagrađuju Petra svojim vlastitim selom *Jarane* u Luci (de nostro proprio patrimonio... donamus...terram nostram positam in Luca vocatam Jarane). *Prvi susjedi* istočno od darovana sela su *Jamometi* (terra Jamometorum). Budući da ban Mladin II. i njegova braća daruju Petru dio svoje *djedovine* u Luci, a oni su *podrijetlom Šubići*, ova je darovnica novi dokaz o tome zašto su i Jamometi i Šubići ušli poslije 1347. u savez dvanaest plemena.

23 CD IX, str. 22.

24 M. ZJAČIĆ, *Spisi zadarskih bilježnika Henrika i Creste de Tarallo*, Zadar, 1959, str. 230.

25 M. ZJAČIĆ — J. STIPIŠIĆ, *Spisi zadarskih bilježnika Ivana Qualis, Nikole pok. Ivana Gerarda iz Padove (1296...1337)*, Zadar 1969, str. 54.

26 Tekst je na tome mjestu oštećen, pa prezime nije završeno.

27 CD VIII, str. 308.

Sedmo. Ništa manje nije zanimljiva presuda što je ban Mladin II. 15. kolovoza 1321.²⁸ donosi pod Bribirom (datum et actum sub Breberio) presuđujući u sporu što je nastao između *Draginića* i *Jamometa* zbog nekih zemalja u samim Draginićima. Spomenuti Draginići kao tužitelji zovu na sud pred bana malodobnog *Ivana, sina pokojnog Mihajla, sina načelnika Vučete iz roda Jamometa*, zbog toga što drži, kako Draginići tvrde, neku njihovu zemlju. Banov pristav je Hrano Gradinov »de genere Subigh«, dakle opet iz porodice koja će ući u savez dvanaest plemena. Spornu zemlju zahtijeva zadarski građanin Franjo Nosdronja (također Šubić) jer mu je već dvaput bila dosuđena za kaznu Draginićima kojima je bila dokazana neka krađa. Ali Draginići odbijaju navode tužbe tvrdeći da su zemlju koju drže u Draginićima kupili od Nikole, sina načelnika Vučete, što je Nikola na sudu i potvrdio. No, kad je svoju tvrdnju trebao dokazati na idućem ročištu, nije došao na sud i parnicu je, posve razumljivo, izgubio. Međutim, njegov malodobni sin Ivan, budući da je još maloljetan, ne treba poći na sud. Tako su sporne zemlje na kraju dosuđene ipak Franji Nosdronji.

Nekako se nameće misao da je načelnik Vučeta prodao zemlju koja nije bila njegova, tako da su Draginići na kraju ipak bili oštećeni. Tako su se eto zadarski Šubići složili s ninskim Jamometima protiv hrvatskih Draginića i našli su načina da ih izigraju.

Osmo. Sličan spor oko zemlje u *Krnici* nedaleko od sela *Krbavac Luga* vode slobodnjaci iz porodice *Perkal* protiv svih onih koji su im, kako tuže banu Mladinu II, oteli dijelove spomenutog posjeda.²⁹ Na sud su tada pozvani: najprije nasljednici *Budka Jamomet*, zatim Stjepan i Stojslav *Gušić*³⁰ kao i zadarski patricij Madije *Varikaša*. Jamometi i Varikaša se po svoj prilici nisu ni pojavili na sudu, a braća Perkal su nato ostavila Gušićima dio posjeda koji su dotad uživali. Selo Krnica je tada, prema Raukarovim podacima,³¹ na ninskom području, dok je susjedni Krbavac Lug koji drže Bribirci na zadarskom području. Prema tome, Jamometi su mogli biti vlasnici posjeda i na ninskom ili zadarskom području, a uz njih su Glamočani i Perkali. Ni jedni ni drugi neće ući u savez dvanaest plemena očito zato što u lučkoj županiji nisu imali svoje porodične posjede.

Deveto. Već je V. Klaić³² izvadio iz Lučićevih bilježaka podatak iz 1351, prema kojem neki Vitar(?) »de generacione Dravilcinorum, habitator in Parizan« (?) daje *Radoslavu pokojnog Zarnuka* »de generatione Jamomethorum, habitatori ih *Cherbava*« (?) neke zemlje. Nema sumnje da ove Lučićeve »Nota chronologiche« nisu odveć pouzdane jer je prema našem uvjerenju riječ o *selu Krbavac Lugu, u kojem su Jamometi imali svoje posjede*, a ne o županiji Krbavi, kako su te podatke svi dosad tumačili.

Deseto. Napokon, kad se između 1347. i 1350. formirao savez plemstva dvanaest plemena, u njega su, uz jedanaest ostalih, ušli i Jamometi. »*Ulaznica*« je bi-

28 CD IX, str. 22.

29 CD IX, str. 52.

30 Gušići su iz sela Bilinjan.

31 T. RAUKAR, *Zadar u XV stoljeću. Ekonomski razvoj i društveni odnosi*. Prilog II.

32 Nav. dj., str. 69.

la bez sumnje indigenat na području lučke županije. Tako su i Jamometi uz ostale postali *kraljevski plemići* sa svim onim pravima koje su kraljevski vitezovi uživali i po ostalim anžuvinskim zemljama. Dakle, plemićke općine koje su bile izuzete ispod vlasti ostrovičkih župana i kaštelana i podvrgnute neposredno hrvatskom banu. Međutim, bilo je za sve kraljevske plemiće neobično važno da su smjeli organizirati svoje *vlastito sudstvo*, dakle vlastite *sudske stolove* ili *sudske klupe*, pri kojima su također sudili *vlastiti suci* (iudices nobilium). Stoga je već V. Klaić³³ upozoravao, kako je bilo rečeno na početku, da su i Jamometi u 15. stoljeću rotni (zakleti) suci lučkoga stola.³⁴ Čini se da su se svake godine birala četvorica sudaca iz pojedinih plemena, ali to je načelo u 15. stoljeću vjerojatno i u Luci narušeno jer se to događalo i u drugim plemićkim općinama.

Dodajmo još nekoliko riječi o *prezimenju Jamomet*. U najnovijoj se historiografiji uobičajilo upotrebljavati oblik Jamometići, *iako on nije ispravan*. V. Klaić ih ispravno zove Jamometi, a takav je oblik i jedino prihvatljiv. Upravo taj pravi oblik zabilježen je i u prvom dokumentu iz 1240.³⁵ Od ostalih hrvatskih svjedoka kojima prezimena svršavaju na *k* ili *g* (Rincouik, Cacik, Preuonig, Patrik), razlikuju se tri svjedoka: *Jamometi*, *Lamozanin* (Glamočanin) i *Ramljanin*. Kako su Glamočani i Ramljani dobili ime izvan svake sumnje po kraju koji su nastavali, mogla bi biti opravdana pretpostavka da prezime Jamomet potječe od nekoga »rodonačelnika« koji je imao *nadimak Jamomet!* U prilogu bi takvoj pretpostavci mogao govoriti oblik Andrijina prezimena koji upotrebljava papa Siksto IV. kad ga 19. srpnja 1475. imenuje za provincijala dominikanske provincije Grčke.³⁶ On je »magister Andreas Jamome de Dalmatia«! Dakle, u papinskoj kancelariji nisu pisali napamet kad su za Andriju napisali da je »de nobili genere procreatus«.³⁷

Stoga zaista nema više nikakve sumnje da su hrvatski slobodnjaci Jamometi od sredine 14. stoljeća *pravi kraljevski plemići u lučkoj županiji!* Ali, svi Hrvati, pa i Jamometi od najranijega srednjeg vijeka naseljavali su se u dalmatinske gradove jer političke granice koje su dijelile Dalmaciju kao zemlju grčkoga cara i Hrvatsku nisu nikad bile zapreka da naš svijet pode u Dalmaciju, koja im je nudila mnogo bolje životne uvjete. Odličan staleški, a to znači i društveni položaj, dobili su tek sredinom 14. stoljeća kad je neke slobodnjake, kako smo se mogli uvjeriti, Ludovik I, zbog svojih političkih planova, podigao među svoje vitezove.

Međutim, mislim da bi na kraju trebalo reći i to da glavni razlog izvanredne uloge magistra Andrije na evropskim dvorovima nije bila njegova plemenitost, nego velika učenost i, rekli bismo, veliko poštenje koje ga je napokon i natjeralo u smrt. Odrekao se udobnosti na papinskom i carskom dvoru za ideje za koje se borio, iako je imao mogućnosti uzmaka.

33 Nav. mj.

34 V. KLAJČ citira primjere iz 1433. i 1440, kad se kao zakleti sudac lučkog suda ili suda u Podgrađu (dan. Benkovac) spominje Vukašin Ančić »de genere Jamomet«.

35 CD, IV, str. 115.

36 J. PETERSOHN, nav. dj., str. 7.

37 Nav. dj., str. 4.